

Wim Vader:

DE VERBREIDING VAN *ARMADILLIDIUM ALBUM*

Naar aanleiding van de recente ontdekking van *Armadillidium album* op het werkeiland in het Brouwershavense Gat stelde Wolff (1971) de vraag, hoe deze landpissebedden zich zo snel op dit geïsoleerde stukje strand hebben kunnen vestigen. Hij sluit m.i. terecht, eigen beweging, windtransport en menselijke hulp als transportmechanismen uit en komt tot de conclusie, dat de dieren dus via het water moeten zijn aangevoerd. Maar ook dit kan Wolff zich niet goed voorstellen, want: "In de eerste plaats hebben de dieren de neiging zich bij verstoring op te rollen, en in de tweede plaats zien ze er niet naar uit, dat ze het lang in het water kunnen uithouden" (loc. cit. p. 56).

Mijns inziens vindt de verbreiding van *Armadillidium album* plaats via passief transport met drijvende voorwerpen. Zoals ik in 1965 in Het Zeepaard heb beschreven, vinden we in Nederland deze pissebedden voornamelijk onder drijfhout in oude stormlijnen en dan liefst hout "met aan de onderzijde een onregelmatige structuur, zodat de dieren zich in de gaten, spleten e.d. kunnen verschuilen" (Vader, 1965, p. 52). Ze doen dat vooral bij koud, vochtig weer; tijdens droogteperiodes kunnen de dieren zich een heel eind in het zand ingraven (zie ook Swennen, 1965). Wanneer een dergelijke balk nu door een hoge vloed wordt bereikt en wegdrijft, kunnen zich in de, soms door zand afgesloten holtes aan de onderkant gemakkelijk hier en daar luchtreservoirs vormen. Op deze manier kunnen de pissebedden over grote afstanden worden getransporteerd, zonder aan een langdurige direkte onderdompeling in zeewater te zijn blootgesteld.

Het feit, dat de kolonies van *Armadillidium album* onder verschillende balken op hetzelfde strand vaak heel duidelijk in populatie-opbouw verschillen, naar uit het door L. de Wolf van het strand van Oranjezon verzamelde materiaal is gebleken, wijst er ook op, dat deze populaties weinig of geen contact met elkaar hebben.

Valt transport via drijvende voorwerpen als normale verbreidingsmethode te rijmen met het feit, dat *Armadillidium album* nog steeds niet op Terschelling en verder oostelijk is gevonden?

Niet zo gemakkelijk, maar men dient uiteraard rekening te houden met de omstandigheid, dat de soort in Nederland aan de noordgrens van zijn verspreidingsgebied leeft.

In Vlieland is zij kennelijk verre van algemeen (Swennen, 1965) en aan de overkant van de Noordzee ligt de meest noordelijke vindplaats (Spurn Point, Yorkshire) ongeveer op dezelfde hoogte (Harding, 1969). De winterhardheid van *A. album* is onbekend (alweer een punt, dat experimenteel kan worden uitgezocht), evenals de minimumtemperatuur voor succesrijke voortplanting. Het zou in elk geval zeer de moeite waard zijn de strandvlaktes van de Waddeneilanden eens systematisch op het voorkomen van *Armadillidium album* (en *Talorchestia brito*, c.f. Vader, 1968) te inventariseren. Een nuttig werkje voor verregende excursiedagen tijdens kampen!

Adres van de schrijver: p/a Biologisk Stasjon Espegrand,
N-50-65, Blomsterdalen, Noorwegen.

Literatuur:

- Harding, P.T., 1969. Notes on the biology and distribution of *Armadillidium album* Dollfus (Crustacea: Isopoda, Oniscoidea) in the British Isles. Entom. monthly Mag. 104 : 269-272.
- Swennen, C., 1965. *Armadillidium album* op Vlieland. Het Zee-
paard 25 : 112-113.
- Vader, W., 1965. Een halophiele landpissebed, *Armadillidium album*, in Nederland. Het Zee-
paard 25 : 47-56.
- Vader, W., 1968. De strandvlo *Talorchestia brito* in Nederland (Amphipoda, Talitridae). Levende Nat. 71 : 234-239.
- Wolff, W.J., 1971. *Armadillidium album* op een nieuwgevormd eiland. Het Zee-
paard 31 : 55-56.
-